

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredno nedelje in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Nepotreben boj.

Vse kaže, kakor da čutijo naše stranke potrebo po kulturnem boju. Proti Mohorjevi družbi se snuje Vodnikova družba, v skupščini podaja posl. Klek naravnost nemogočo izjavo, po naših listih pa se vodi zaradi »Domovine« in »Domoljube« tako vehementen boj, da je čutil že sam ljubljanski škof potrebo, da poseže v ta boj. In čim dalje traja ta boj, tem bolj vehementen postaja in ne manjke dosti, da bomo sredi kulturnega boja.

Sredi popolnoma nepotrebnega boja! Zakaj, naj konča ta boj kakorkoli, eno je jasno, da bo za dolgo dobo docela razbil enotnost našega naroda in ga s tem oslabil v ravno najvažnejšem trenutku.

Urboveljska premogokopna družba grozi s prenosom svoje centrale v Beograd, na davkarji že znova navijajo davčni vijak, kriza našega gospodarstva raste in tudi naš zunanji politični položaj je z ozirom na zahteve slovenskega naroda vsak dan slabši.

V takih razmerah pa se hoče začeti s kulturnim bojem! Ali res nimamo nobene druge bolečine, ali res nimamo nobene druge potrebe? Kaj moramo že itak preveliko neenotnost naroda povečati do katastrofe?

In to delamo s kulturnim bojem! Bolj ko kdaj je potrebno, da je ves narod združen in enoten v boju za doseg samoupravne zedinjene Slovenije. Bolj ko kdaj je potrebno, da smo vsi brez razlike ena sama fronta proti davčni preobremenitvi. Bolj ko kdaj je potrebno, da s skupnim nastopom dosežemo, da bo tudi slovenski glas enako uvažen v Beogradu ko hrvatski in srbski in da se ne bo vladalo brez, to je: proti Slovenom.

Kulturni boj pa mora enotnost slovenskega naroda razbiti in s tem omogočiti, da izgubimo bitko in da bo trinitralisti, ki živi od naše neenotnosti. Pa če bi mogel dati ta nepotreben kulturni boj vsaj malo korist! Če bi mogel vsaj do neke gotove mere doprinesiti k razčiščenju pojmov! Tudi to je izključeno. Samo pogledjmo one, ki hočejo ta boj izvesti.

Kot bojovníki naprednih idej se vsiljujejo naši mladini. Več ko dovolj pa so ti gospodje dokazali, da kulturnemu boju sploh niso in da še danes pojmujejo ta boj tako nekulturno, kakor ga je nekulturno opisal njihov kulturni referent v »Patru Kajetanu«. Ne da se voditi kulturnega boja z nekulturnostjo in ne da se ga voditi s hinavščino, kakršna ne da se ga voditi v »Domovini«. V res naprednem smislu se da voditi kulturni boj le z odprtim vizirjem, ko se to, kar se namerava, tudi odkrito prizna. Naivnež pa misli, ki misli, da bo SDS svoje namere odkrito priznala. In kako tudi, vsaj je odkrito priznala. In kako tudi, vsaj je priznal njen kulturni boj samo ogabna strankarska špekulacija, da se z njo prikrije totalen neuspeh v Beogradu.

Veskozi reakcionarna stranka, ki trepeta pred vsako resnico, ki je zavedla v slovensko politično življenje najbolj nekulturne metode, taka stranka naj vodi kulturni boj!

In na drugi strani! Kje pa je kakšna resna nevarnost za vero! Kje za cerkev! Vernost našega naroda ni padla, pozicija cerkve je stalno enako trdna, potreba za kulturni boj tudi s te strani ni nobena!

Zato pa tem večja potreba, da postane slovenski narod že enkrat enodušen in da zakliče vsem, ki ovirajo njegov razvoj: Do tu in ne dalje! To je slovenska potreba, tu je potrebna slovenska zmaga, tu si lahko pridobi vsaka stranka največji trijumf in polno zaupanje naroda.

Seja skupščine.

Beograd, 8. marca. Včeraj je narodna skupščina delala ves dan. Nadaljevala se je diskusija o proračunu ministrstva notranjih del.

Na dopoldanski seji je prvi govoril demokrat Mijović, ki se je bavil z vprašanjem sporazuma. V tej državi se že sedem let vprašuje, kdo je za to državo in kdo je proti nji, a nikdo ne vpraša, kdo ima kruha in kdo ga nima. Nato pride na vprašanje samouprave in vprašanje javne varnosti ter se pritožuje zaradi postopanja žandarmerije.

Demokrat Agatonović govori o politiki ministra notranjih del in pravi, da se njegovo delovanje lahko deli v dve periodi, v predvolilno in povolilno. Kritizira vsako periodo posebej. Naglašja, da se je radikalna stranka preživela in da vsi to občutijo. Ne odreja ji zaslug v preteklosti, a dandanes ne sodi več v življenje. Agatonović navaja veliko primerov nekorrektnega postopanja policijskih organov zlasti v niškem okraju.

Demokrat Luka Plesković se bavi s težkim vprašanjem naše administracije. Pritožuje se, da imamo ne kvalificirane uradnike in zelo slabo upravo. Pravi, da se pri takih razmerah ne bo moglo priti v naši državi do reda in da tudi inozemski kapital, ki nam bo brezpogojno potreben za razvoj našega gospodarstva, ne bo prišel v državo. Navaja mnogo primerov o slabi upravi in o protizakonitem postopanju oblasti zlasti v subotičkem okraju.

Za njim govori demokrat Mihajlo Živković, ki se bavi specijalno z razmerami v užičkem okraju. Po njegovem govoru prekine predsednik sejo in odredi nadaljevanje ob 5. popoldne.

Na popoldanski seji govori prvi Smodej, in sicer v srbskohrvatskem narečju. Poudarja, da je Jugoslovanski klub za avtonomno ureditev države in to na osnovi tradicij ekonomske in socialne karakteristike. Ne razume zakaj se toliko govori o narodnem edinstvu, ko je vendar toliko drugih vprašanj. Jugoslovenskega naroda ni, pač pa je narod Srbov, Hrvatov, Slovencev in Bolgarov.

Občni zbor Narodne banke.

Beograd, 8. marca. Včeraj se je vršila 6. letna skupščina delničarjev Narodne banke. Pričela se je skupščina ob 9. dopoldne. Otvoril jo je guverner Vajfert. V imenu ministrstva za finance se je skupščine udeležil g. Jakovljević. Dalje je bilo navzočih veliko število delničarjev. Poročilo upravnega odbora se ni čitalo, ker je bilo že prej natisnjeno in se je razdelilo med delničarje.

Prvi je govoril Vlado Marković, direktor Izvozne banke. Obravnaval je kritično delovanje Narodne banke na stabilizaciji dinarja in dokazal potrebo, da država vrne Narodni banki svoj dolg. Guverner se protivi politiki devalvacije dinarja. O Narodni banki pravi, da je samo izvrševalka vladne politike. Važnost ne leži toliko v stabilizaciji dinarja kot v povečanju proizvodnje, ker to bo prineslo stabilizacijo. Treba je izdelati proračun na zlati podlagi, da se s porastom dinarja hkratu znižajo davki in davščine.

Ne pa v propagandi kulturnega boja, ki mora narod razdružiti!

Docela nepotreben je kulturni boj. Če se ga pa že vodi potem, ko je treba iti do jedra in do skrajnosti z vsemi posledicami doslednega boja. Greh pa je, neoprostljiv greh, kadar bi zaradi »Domovine« ali »Domoljube« razbili enotnost naroda.

Vsi ti so jugoslovenski narodi in jim je jugoslovanstvo kolektivno ime. Slovenska ljudska stranka hoče edinstveno državo, a Slovenci nikakor niso en narod s Hrvati in Srbi. Najboljši dokaz za to je, da Slovencev v narodni skupščini, če govore slovensko, nihče ne razume (skoro cela zbornica protestira, ampak posl. Smodej je le povedal resnico). Srbi, Hrvati in Slovenci pa so državni narod in tako mora tudi ostati. En narod bo mogoče postal šele sčasoma, ako bo šla evolucija svojo naravno pot. Slovenci so bratski narod Srbom in Hrvatom in zato zahtevajo bratstvo in enakost treh narodov.

Te države ni ustvarilo nič drugega ko želja po zedinjenju. Vse drugo so same fraze (velik hrup). Slovenci imajo veliko književno kulturo in je le škoda, da se Srbi in Hrvati ne uče pri Slovencih. Srbi umevajo edinstvo čisto drugače ko pa Slovenci. Edinstvo pomeni Srbom hegemonijo in imperializem. (Velikanski hrup). Narodnega edinstva nam ni prav nič treba, Slovincem je samo do državnega edinstva. (Naslane prepri med govornikom in ministrom notranjih del Božo Maksimovićem zaradi prihoda slovenskih velikih županov v Beograd).

Govornik naziva ministrstvo notranjih del ministrstvo nedela in nereda. Kritizira postopanje ob pedeljevanju državljanstva. Povsod je veliko partizanstvo, a največ ga je v ministrstvu notranjih del.

Za Smodejem govori Pera Marković, ki se bavi z ekspozicijem ministra notranjih del. Minister je označil sporazum za gotovo dejstvo, ni pa povedal, kako je prišlo do tega sporazuma.

Agatonović govori v osebno pojasnilo, da je Sretkovića tožil pri sodišču, a ta se izogiba sodišča, zato ne more nič drugega povedati.

Nato je bila seja ob 7. in pol zaključena in odrejena prihodnja za danes ob 9. dopoldne z nadaljevanjem istega dnevnega reda. Proračun ministrstva notranjih del bo najbrž v teku današnjega dne sprejet.

Pesimizem v Ženevi.

Ženeva, 8. marca. (Izv.). Včeraj ob 4. dopoldne se je vršila skupna predseja delegatov velesil. Na tej seji je tolmatil dr. Luther nemško stališče. Preliminarna pogajanja niso dovedla do uspeha in se seja nadaljuje danes. Splošen utis se je slab in prevladuje pesimistično presojanje položaja.

Razširjenje Sveta Zveze narodov je zelo dvomljivo. Skoraj gotovo bo to vprašanje rešeno na jesen.

Brind je že včeraj zvečer odpotoval v Pariz. Popolnoma negotovo je, če se še vrne.

Nemci so prišli s posebnim vlakom. V hotelu so najeli 35 sob. S seboj imajo svoje avtomobile.

Naša delegacija je nastanjena v hotelu Beaurivage. Ninić pride v Ženevo danes. Posrečilo se mi je, da se je v Parizu razgovarjal predvsem o razširjenju Locarnskega pakta na Vzhodno Evropo.

DR. LAZA MARKOVIĆ IN DR. V. JANKOVIĆ PRIREDITA SHODE V SLOVENIJI.

Beograd, 8. marca. Na vabilo Mesnega odbora nar. radikalne stranke v Ljubljani prideta v soboto, dne 13. t. m. v Ljubljano ministra n. r. in narodna poslanca dr. Laza Marković in dr. Velizar Janković. V nedeljo priredita v Narodnem domu lhot. Oba radikalna voditelja obiščeta tudi Maribor, kjer istotako priredita shod.

SEJA VLADE.

Beograd, 8. marca. Včeraj se je med sejo narodne skupščine v ministarski sobi vršila tudi seja vlade. Predsedoval je Pašić. Na seji so se presela razna resorna vprašanja.

DRAKONIČNE ODREDBE PROTI TIHOTAPCEM TOBAKA.

Beograd, 8. marca. Vlada je namestniku finančnega ministra odobrila potrebne kredite za pobijanje tihotapstva tobaka, ki se je posebno v naših južnih krajih zelo razvilo. Zasačenim tihotapcem se bo vzelo vtihotapljeno blago, razen tega pa se bo na najstrožji način proti njim postopalo: Zaplenilo se jim bo vse imetje v korist državne blagajne. (Vsa ta strogost je napačna. Dajte cenejši in boljši tobak, pa bo tihotapstva takoj konec. Op. ured.)

STOJADINOVIĆ PRAVI, DA JE DOSEGELO USPEHE!

Beograd, 8. marca. V kabinetu ministra financ so obveščeni, da se je dr. Stojadinović sinoči odpeljal iz Pariza. Na potu se ne bo nikjer mudil, da prispe tako čimprej v Beograd in sodeluje pri diskusiji o proračunu. Minister financ zatrjuje, da je dosegel na svojem potovanju velike uspehe. Kakor pa se dozpava, je uspeh dr. Stojadinovića minimalen ali sploh ničev, ker ni uredil niti z eno državo vojnega dolga, niti ni najel nikaškega posojila.

NEMIREN SHOD PRIBIČEVIĆA V OSIJEKU.

Osiijek, 8. marca. Včeraj je bilo v Osijeku veliko zborovanje samostojne demokratske stranke, na katerem je govoril Svetozar Pribičević. Neka skupina pričela klicati: Živijo Pašić! Navzočniki so s piščalkami skušali onečiti zborovanje. Intervinirati je žandarmerija, ki je napravila med radikali in samostojnimi desle, ko je bil napravljen red. Pribičević začeti govoriti. Na govoril bivši hrvatski ban dr. v nemškem jeziku.

FRANCOSKA KRIZA.

Pariz, 8. marca. Predsednik republike prične danes s konzultiranjem za razplet krize. Doumergue je bil včeraj pri otvoritvi sejma v Lyonu, kjer ga je pozdravil Herriot.

Misel deklaracije zmaguje.

V soboto je zborovalo ljubljansko učiteljsko društvo. Zborovanja se je udeležilo 72 učiteljev. Na dnevnem redu je bila debata o deklaraciji. Debata je bila stvarna in vsestranska in končala s popolno zmago priključev deklaracije.

Od 72 navzočih se je izreklo proti deklaraciji samo 7 učiteljev, dosim se je 14 vzdržalo glasovanja. Vsi drugi pa so bili za deklaracijo. Izvoljen je bil nato redakcijski odbor, ki bo besedilo deklaracije še izpopolnil.

Deklaracija zmaguje, učitelstvo je pričelo hoditi svojo lastno pot in ne bo več delalo klake nobeni stranki!

V interesu napredka šolstva, v interesu prosvetnega dela je učitelstvu na njegovi samosvojljivi le čestitati!

G. Jelenec preklicuje svojo ostavko.

Bivši poverjenik se je nakrat premislil in izjavil uredniku »Učiteljskega tovariša«, da

preklicuje svojo demisijo. Obenem mu je javil, da prevzame zopet svoje posle in kot svoj prvi ukrep mu naznanja, da je odpuščen kot urednik lista. Nobene številke »Učiteljskega tovariša« ne sme več urediti in če bo vzdal še kakšno številko, potem bo šlo to na njegove stroške. Tozadevno da je tudi že javil tiskarni.

Ampak korak g. Jelenca je bil brezuspešen. Njegov preklic demisije ni naredil prav nobenega učinka ne na urednika »Uč. T.« in ne na tiskarno. Bil je samo prepozen kes, ki dogodkov ne more več izpremeniti. Ker tako navadno le ni življenje, da bi se s preklicem sprejete demisije postavljalo dogodke nazaj.

Preudariti je bilo treba prej, skrbeti vedno za neodvisnost UJU od vsakega strankarstva, pa ne bi bilo učitelstvu potrebno, da z deklaracijo opozori, da hoče biti samosvoje in neodvisno od vseh političnih strank!

Prva glavna seja »Delavske zbornice«.

V nedeljo, dne 7. t. m. se je vršila v dvorani mestnega magistrata prva ustanovna glavna skupščina novoizvoljene »Delavske zbornice«. Seja se je vršila od 9. do 12. dopoldne, popoldne pa od pol. 3. do 4. ure. Udeleželi so se vsi delegati polnoštevilno. Socijalisti so prišli z rdečimi nageljčki, nekateri krščanski socialisti z belimi. Za začetnega predsednika je bil izvoljen Melhior Čobal (soc.), za začasnega tajnika Urbančič (nar. soc.). Izvoljena verifikacijska komisija je potrdila veljavnost vseh mandatov. Burna je bila volitev čl. glav. odbora. Zmagali so z 32 glasovi socialisti, ki so dobili 7 odbornikov, klerikalci so dobili 3, narodnjaki pa 2 mesli. V revizijski odbor so izvoljeni po en socialist, bernotovec in klerikalec.

K točki izvolitev glavnega definitivnega tajnika je dr. Bohinjec (dem.) predlagal naj se izvoli dosedanjega tajnika Filipa Uratnika, dasi so imeli nekateri pomisleke, da se mora to mesto razpisati. Vendar je bila Uratnikova izvolitev za dobo 5 let brez ugovora sprejeta.

S samostojnim predlogom se je oglašil najprej Juvan (nar.). Mici Ajdišek (soc.) je predlagala, naj »Delavska zbornica« posveti nekoliko pozornosti skrbi za delavske žene in deca, klasi nezakonsko. Morala bi se ustanoviti v industrijskih centrih dečja zavetišča, za kar pa se vlada ne briga. Sedaj je v Trbovljah mnogo žensk brezposelnih, tu je tudi vzrok širjenja prostitucije. Delavkam naj se da delovna možnost.

Ternevelj (kršč. soc.) poudarja, da je to prvič, ko ima »Delavska zbornica« svojo sejo, vlada pa ni smatrala za potrebno, da pošlje na to sejo svojega zastopnika. Če bi se zbrali v veleindustriji, bi bila vlada gotovo zastopana. Vlada je s tem pokazala, da ne umeva svoje naloge, kot zaščitnica delavnih slojev. Predlaga, naj vodstvo »Delavske zbornice« izrazi vladni svoje zaupanje nad tem.

Perec (soc.), delavec iz Velenj, pojasnjuje razmere v velenjskem rudniku. To, kar se godi sedaj v Trbovljah, se je izvršilo v Velenjah že lani.

Rudarske plače se gibljejo med 432 Din in 1250 Din mesečno. Odvzete so rudarjem vse doklade na stanovanje, družino itd. Kdor nima rudniškega stanovanja, ne dobi nikake stanarine. Ko so se rudarji pritožili, da ne morejo vzdrževati svojih družin, se je nek gospod od vlade izrazil: »Pa zašto imate toliko deca?« Prosi »Delavske zbornice«, naj se zavzame za progresivno obdavčenje ročne dela, če že mora biti ta danek.

Makuč (soc.) predlaga, naj se »Delavska zbornica« izrazi pripravljenim, da votira znesek 100.000 Din za potovanje posebne delavske delegacije v Rusijo, kjer naj na licu mesta preštudira novo nastale razmere.

Krušič (soc.) iz Trbovelj izrazi svoje razočaranje nad komisijo, ki je bila poslana od vlade, da preišče trboveljsko afero. Ta komisija je takoj sporočila žalostno dejstvo, da nima moči pritisniti TPD, nego ji more k večjemu priporočiti bolj primerno postopanje z delavstvom. Krušič zahteva, da Trboveljska družba da odpuščenim rudarjem vsaj primerno odpravnino, da si morejo drugje poiskati dela.

V konferenco z vladno komisijo, naj »Delavska zbornica« delegira delegacijo, kamor naj vsak klub izvoli enega člana.

Tajnik »Delavske zbornice« Uratnik poroča o poteku razgovorov z vladno komisijo. Komisija je pozvala tajnika, naj ji predloži ves material o Trbovljah. V soboto pa je bila konferenca, ki so se je udeležili vsi člani komisije (4), zbornični tajnik in zastopnik IL rudarske skupine.

Kriza v Trbovljah je trajnega značaja, ni samo časovna. Odpuščenim rudarjem se mora dati vsaj nekaj odpravnine. Ko je družba izločila od sebe nekaj višjih gospodov, jim je

dala tako visoko odpravnino, da bi mogla z njo pomagati vsaj najpotrebnejšim odpuščenim rudarjem. Mogla bi pa dati še veliko več.

Vladna komisija bi morala preiskati razmere tudi na licu mesta, v Trbovljah samih. Če pošlje vlada štiri uradnike na dolgo in drago potovanje, bi jim morala dati tudi daljši rok, ne pa jih takoj odpoklicati.

Predlaga naj »Delavska zbornica« delegira dva člana zbornice, ki sta obenem zastopnika IL rudarske skupine v komisiji, ki naj kontradiktorno z zastopniki TPD razpravlja.

Leskošek (bernotovec) protestira proti postopanju vladne komisije, zahteva, da se olajša rudarjem možnost, poiskati si drugje delo, zahteva kontrolo nad produkcijo TPD, kar da je tudi v interesu nacionalizma. Tudi naj zbornica dela za socialno pravičen pravilnik bratovskih skladnic. Končno protestira proti davku na ročno delo.

Dr. Bohinjec komentira izvajanja Uratnika, posebno problem brezposelnosti. Pravilnik bratovskih skladnic naj se v toliko spremeni, da se pravice zavarovanja podaljšajo tudi po predpisanih šestih mesecih po odpustu. Iz Terseglavovih izjav naj izveja konsekvenco, naj zbornica zahteva od vlade, da takoj potom zakona, naredbe ali cirkularja proglasi enakovrednost »Delavske zbornice« z drugimi interesnimi zbornicami.

Kot zdravo pozdravlja misel Makuca, naj se odpošlje delegacijo v Rusijo. Zbornica naj razmisli o sredstvih, da objektivno ugotovi tamkajšnje stanje. Ljubljanska »Delavska zbornica« naj stopi tozadevno v zvezo z centralno zbornico v Beogradu. Ako so druge gospod. institucije po vsem svetu odposlale zastopnike v Rusijo, se morajo tudi jugoslovenske delavske zbornice poučiti o uspehih v Rusiji.

Arh (soc.) pobija trditve TPD, da je povprečna produkcija vsakega rudarja padla za 45 odstotkov. Res je bila malo pred vojno, med vojno in po vojni doba velike konjunktura. Družba ni smatrala takrat za potrebno, da izvrši investicije. Te se vrše sedaj in sicer na račun delavstva. V Rajhenburgu in v Hudi jami se pripravljajo ogromne investicije, tam dela mnogo delavcev, ki le malo producirajo. V resnici je povprečna produkcija večja kot pred vojno.

Gajšek (kršč. soc.) prečita in razloži obširen program kluba krščanskih socialistov. Program je zelo radikalen ter ima mnogo zanimivih točk, na primer točko 29, ki govori, da naj »Delavska zbornica« deluje za ukinitje vseh izjemnih zakonov, kakor na pr. zakon o zaščiti države itd.

Ravnik govori, naj »Delavska zbornica« stremi k olajšanju delavcem ob priliki vojaškega poklica in orožnih vaj.

Urbančič se kot zastopnik privatnih nameštencev strinja z izjavami predgovornikov o stanju v Trbovljah. Prizadei so privatni nameštenci in delavci. Tudi se reducira konzum, s čimer je postrežena gospodarska kriza. Predlaga, da se »Delavska zbornica« intereseira za splošni gospodarski položaj ter da skuša po svojih močeh omiliti gospodarsko krizo.

Predlog Ajdiškove o osnovanju »Dečjih domov« je bil sprejet soglasno. Ravno tako Makučev z dodatnim Bohinjevim o delegaciji v Rusijo in samostojni Bohinjevi predlog o enakosti »Delavske zbornice« z drugimi.

Nato predsednik Čobal zaključil glavno sejo zbornice ter pozove vse člane glavnega odbora na skupno sejo, ki se vrši danes ob 14. uri v zborničnih prostorih na Poljanski cesti.

Na tej seji »Delavske zbornice« je bilo med posameznimi klubi še dovolj harmonije. Vsi člani zbornice so se potrudili pokazati umevanje za resne naloge te delavske institucije. Zelo je bila zasedena tudi galerija.

Politične vesti.

= Rusija in Jugoslavija. Izjava sovjetskega poslanika Rakovskega. Rakovski je sprejel dopisnika »Obzora« in mu dovolil intervju. Na vprašanje, kako presoja sovjetska vlada Ninčev obisk v Rimu in Parizu, ni hotel dati Rakovski nobenega odgovora. Glede vstopa Nemčije v Zvezo narodov je dejal Rakovski, da je sovjetska vlada vprašala v Berlinu, če je to v kakšnem nasprotju z ručno-nemškim dogovorom. Nemška vlada je izjavila, da se bo obranila vsake akcije Rusiji. Glede odnošajev Rusije in Jugoslavije je Rakovski izjavil: Vlada, ki je v vsakih odnošajih z Jugoslavijo, nam je jasno, da se vlada kraljevine SHS pridržuje v najkrajšem času prizna sovjetsko. Sedaj pa je bilo to vprašanje neodločeno od kalendarske vračasn. O balgarancijem paktu, ki naj bi pri Balkan Locarnski duh, je dejal Rakovski, da je treba še počakati, če bo ta pakt proti Rusiji in Turčiji. V tem slu-

čaju ta pakt ne bi bil orodje miru, temveč vojne. O tem se je govorilo že tedaj, ko je bilo Mosulsko vprašanje aktualno. Balkanski Locarno je političen sistem, ki stremi za izolacijo sovjetske Rusije in ki bi nas nato skušal iztisniti iz Evrope. — Odnosaji Rusije do Lige narodov ostanje neizpremenjeni.

= Mala antanta in Zveza narodov. Na konferenci v Temešvaru se je govorilo o udeležbi Male antante na zasedanju Zveze narodov. Pri tej priliki je bilo sklenjeno, da kandidira na prihodnjem zasedanju kot kandidat Male antante v Svet Zveze narodov letos zastopnik Rumunije, drugo leto pa zastopnik Jugoslavije in nato Češkoslovaške, tako da bi vsako leto prišla druga država na vrsto. Obenem je bilo tedaj konstatirano, da je zelo verjetno, da bo izvoljen dr. Ninčič na prihodnjem zasedanju Zveze narodov za predsednika zasedanja.

= Padec francoske vlade. V petek zvečer je obravnaval francoski parlament ti-

nančni zakon. Novi davek na sladkor je parlament zavrgel, enako povznanje davka na tobak. Ko pa je Briand zagrozil z demisijo, je bil davek na tobak sprejet. Nato je Briand predlagal, da se razprava o finančnem zakonu odgodi. Parlament pa je ta predlog odklonil. Briand je nato zahteval, da mu izreče parlament zaupnico. Prišlo je do glasovanja in z 274 proti 221 glasovom je bila zaupnica vladi odklonjena. Briand je nato v soboto dopoldne podal demisijo vsega kabineta, ki jo je predsednik republike Doumergue sprejel. Pričakuje se, da bo s sestavo nove vlade zopet poverjen Briand, že zato, da bo okrepljeno stališče Brianda v Zenevi. Takoj po izkazanem zaupanju je izjavil Briand, da sploh ne gre v Zenevo, toda se skoraj premislil in odpotoval v soboto v Zenevo, kjer se udeležil samo prvih sestankov. Nato pa bo zastopal Francijo Paul Boncour.

= Kompromisen predlog glede vstopa Poljske v Svet Zveze narodov. — Da bi se pomnožilo število stalnih članov Zveze že sedaj, je izključeno. To misel so skoraj vsi opustili. Pač pa se namerava ustreči Poljski na ta način, da se poveča število nestalnih članov Sveta, ker se je povečalo z vstopom Nemčije število stalnih članov. Ker sta Spanija in Brazilija že nestalni članici Sveta, bi dobila novo mesto nestalnega člana Poljska. Pričakuje se, da bo Nemčija na to kompromisno rešitev pristala.

= Kako je bil sprejet Bethlen v Zenevi. Kot prvi delegati so prispeli v Zenevo delegati Brazilije in Albanije. Največje zanimanje v vsem mestu pa je vladalo za madjarsko delegacijo, ki ji načeluje grof Bethlen. Nastanila se je v hotelu Des Bergues, kjer je nastanjena tudi francoska delegacija. Takoj po njenem prihodu se je nabrala pred hotelom velika množica, da vidi — falzifikatorje. Značilna je pisava ženevskih listov. Tribune de Geneve piše, da se bo razpravljalo tudi o falzifikatorski aferi in da je zagrešil grof Bethlen veliko netaktnost, ko je prišel v Zenevo. Socialistični Travaille opozarja ženevske trgovce, da naj pazijo, da jim gotovi delegati ne bodo plačevali s falzificiranimi bankovci. Grof Bethlen je nato takoj poslal v ženevske liste izjavo, da je prišel v Zenevo zato, da poda o falzifikatorski aferi vsa potrebna pojasnila. Njegova izjava pa ni naredila nobenega utisa. — Prvo blamažo je Bethlen tudi že doživel. Prišel je na sejo finančne komisije in hotel govoriti. Predsednik Dubois pa mu je zabranil govor ter mu samo dopustil, da odgovori na par vprašanj. Toda to je šele začetek nadaljnjih blamaz.

= Zakaj je odstopil princ Karol. »Secolo« poroča, da je princ Karol velik oboževalec Mussolinija, o katerem vedno govori, da je največji mož Evrope. Sploh je princ Karol velik prijatelj Italije in zahteval je, da vsa vojna naročila oddaja Rumunija italijanskim tirkam. Bratiansu pa da je velik nasprotnik Italije in zato je prišlo med njim in Karlom do konflikta. Princ Karol je odstopil torej samo iz političnih motivov, kot žrtev svojih velikih simpatij do Mussolinija.

= O rumunskih občinskih velitvah priobčuje »Berliner Tageblatt« zanimiv članek. Pravi, da je zmaga opozicije brezdvomna. Kjer so zmagale vladne liste po deželi brez protistev, je to samo zasluga terorja. Vložitve opozicijskih list se je preprečevala s tem, da so bile liste tudi vsled ortografčnih napak v zadnjem hipu razveljavljene. Se lepše so postopali v Besarabiji in novih pokrajinah. Določeno je, da mora 25 volitev osebno vložiti listo. Ko so pa ti šli na prefekturo, jih je policija razgnala, ker da je zbiranje ljudi prepovedano. Časopisi so bili prepovedani. Oblasti so po tiskarnah izvedle preiskave in tiskarne zaprle, ker da so nelegitimne. (Dvina ta skrb ljudi, ki uničijo svoje politične nasprotnike!) — Na dan volitev so bile ulice mest prenatrpane z vojaštvom. O komur se je sumilo, da hoče voliti opozicijsko, se je zahtevalo, da se izkaže z legitimacijo, ali pa je bil aretiran. Seveda je bilo le malo legitimacij takih, da so res veljale. Kljub temu pa, da je policija tako zelo »pazila na red«, so bili trije opozicijski voditelji na ulici umorjeni. Enega je celo ubil sam župan. Zaprti pa seveda ni bil nihče. Sijajen je režim rumunskih bojarov.

UMIK SRBOV IZ ALBANIJE.

V soboto, dne 6. t. m. je v društvu »Soča« predaval g. Josip Jeras o umiku srbske vojske in dobrovoljcev iz Albanije v Marsseille.

Prvi del tega predavanja je imel predavatelj v istem društvu lansko leto. Letos je nadaljeval ter s tem pomagal društvu »Soča« oddolžiti se desetletnici umika srbske vojske in naroda iz domovine februarja 1916.

Uvodoma je predavatelj na kratko skiciral razvoj vojnih dogodkov na srbsko-avstrijski fronti potem ko je bila zmagoslavno vržena nazaj Potiorekova ofenziva jeseni 1914. Končno je morala srbska armada kloniti in nastopiti svoj križev pot preko alpskih gor do morja. Od vzhoda so pritiskali Bolgari, od severa pa Avstrijci in Nemci.

Srbska Armada se je zbrala v Sv. Ivanu Medovanskem, kjer je čakala na zavezniške ladje, da jo prepeljejo na varno. Neodpustljiv greh zaveznikov je, da niso tega pravočasno preskrbeli. Italija ima na svoji vesti vse one tisoče, ki so pomrli na dolgi poti iz Ivana Medovanskega do Drača in Valone. 2. januarja 1916 je srbska vlada poslala iz Skadra brzokavko na vsa poslaništva v zavezniških državah, da preskrbe sredstva za prevoz preko morja. Položaj se je vsak trenutek slabšal. Črna gora je bila tik pred padcem, Bolgari so bili že v Elbasanu. Ni toliko Srbov podleglo na fronti kakor v alpskih gorah.

Predavatelj se je s srbsko vojno napolnil v Drač. Pripravljeni so bili iti še dalje v Valono, ali ni bilo treba. Tu je že prišel velik francoski parnik, ki je naložil 3000 beguncev in jih odpeljal naprej na otok Vido, kjer so morali prestat predpisano karanteno. Strašno so grozote, ki jih je videl ta otok, tudi danes smrti imenovan. Mnogo jih je bilo, ki

so prišli po večdnem gladovanju do koščka kruha, ga s slastjo pogoltnili, na to pa obležali na mestu mrtvi. Zgradbe na otoku ni bilo nobene, bolnica je obstojala in pokonci stoječih veseli, pokritih z ladijskimi plaitami. Mrliči so ležali kot drva v ravni kopcih, visokih kot človek in 10 m dolgih. Na jugu otoka so metali mrlice v morja.

Na otoku Krfu se je potem srbska vojska reorganizirala. Trgovski parnik s katerim se je odpeljal tudi predavatelj, je odplul s hot slanki natlačenimi begunci najprej do mesta Gallipolija na italijanski obali Jadrana. Tu je doživelo begunce globoko razočaranje. Negostoljubna Italija je sprejela le one, ki so pokazali gotov denar. Ladiji pa ni dala niti kruha, dasi so begunci trpeli na njej glad. Dnevno so prejemali le tri prepečke in deset oliv.

V MESSINI na Siciliji je tamkajšnji župan odklonil vsako pomoč v kruhu ali živilih. Pač so se pripeljali laški pomarančarji in metali le za gotov denar oranže na ladijo. Ladija je ubrala smer mimo Liparskih otokov proti Korziki, kjer jih je v mestu Bastia pričakoval lep sprejem. Begunci so takoj šli, da jih sprejema sedaj Francija. Korzičani so poslali na ladjo kruha, izstopiti pa tudi tu ni smel nihče. Sebe v mestu Frioulle na otoku blizu Marsseilla so se izkrcali, kjer so prebili tudi predpisno karanteno. Nato pa so jih ladje prepelejale v Marsseille, kjer so do dobra okrevali.

Pomoč Francije bo vedno zapisana v zgodovini srbskega naroda in njegove armade, v kateri je bilo tudi mnogo slovenskih dobrovoljcev.

Za lepo predavanje so se »Sočani« burno zahvalili. Obisk je bil slabši.

Prosveta.

KONCERT ORKESTRALNEGA DRUŠTVA

»GLASBENE MATICE«.

(5. marca v unionski dvorani.)

Ne morem si misliti glasbenega centra v državi, Beograda, Zagreba ali Ljubljane brez simfoničnih koncertov, ker so posebej glasbe učeči se mladini nujno potrebni kot ribi voda. Dočim je prejšnja leta mogel ljubljanski koncertni kronik zabeležiti v vsaki sezoni našim razmeram odgovarjajoče število simfoničnih koncertov, ki so uspešno v občinstvu sploh, največ pa v mladini vzbujali smisel in razumevanje za simfonično glasbo, moramo v zadnjih dveh sezonah v tem oziru zabeležiti nazadovanje. Ne čujemo več o prreditvah »Zveze godbenikov«, trdovratno molči dr. Cerin, ki je marsikako lepo simfonično stvar nudi, operni orkester ima itak dosti posla in da ni lansko leto mladi skladatelj Škerjanec zavihal rokave in šel krepko organizirati in vadi orkestralno društvo Glasbene Matice, ki ga je po dirigentovem odhodu v Pariz prevzel skladatelj Adamič, bi bila letošnja koncertna sezona do minulega petka, brže pa tudi do svojega konca potekla brez vsakega simfoničnega koncerta, če izvajamo seveda izvedbo V. Novakovega »Viharja«. — Trudaljubivost, pozitivnost in vztrajnost članov orkestralnega društva, smotreno društveno vodstvo in ne malo idealna vna nova dirigenta, zaslužijo na priveditve tega simfoničnega koncerta temveč pohvalo in priznanje. Godalni orkester je bil sestavljen izključno iz društvenih članov, v velikem orkestru pa so sodelovali le nekateri godbeniki opernega orkestra in muzike dravske divizijske oblasti. Če nam vzgoji naš konservatorij še par igralcev na pihala in trobila, bo orkestralno društvo lahko nastopalo samostojno brez pomoči drugih in to je njegov cilj, ki ga bo v doglednem času tudi doseglo.

Vzpored koncerta je — v prvi vrsti prinesel dve novi slovenski simfonični deli, S. Santlovo malo otroško suito za veliki orkester in E. Adamičovo suito »Ljubljanski akvareli« za godalni orkester. Slikar Saša Santel je znan vsem »Novokordovcem« po svojih klavirskih skladbah in solospievih kot mehka, ljubezniva in romantična duša. Prav tak je tudi v svoji otroški suiti, ki je preprosta, melodijozna, na narodni ton se naslanjajoča, skromna skladba, pet kratkih, prijetnih domačih sličic. — Vse drugače nam pa govori Adamič v svoji suiti »Ljubljanski akvareli«, ki pomeni v skladateljevem razvoju tehno točko. Ta pestra, barvita ekspresivna glasba je imela v godalnem orkestru — dasi dokaj polnem — dalek preozek meje za svoj močan in bohoten izraz, ki bi se dvignil v velikem orkestru do mnogo jačjega učinka. Seveda je tudi v ozkem okviru Adamičeva melodika, odeta v groteskne harmonije uplivala preprečevalno in je po svoji občutenosti in izvrstno začetem glasbenem slikanju ostavila globok dojem. Izredno posrečeno mandolinalo iz točke »Na gradu«, ki je posebno ugajala, je moral orkester ponoviti. — Izzed Slovenec je bil na vzporedu zastopan še Slovenec Mihevc v v klasičnem duhu zasnovano, »pretno instrumentirano uverturo k operi »Planeta«, ostali deli vzporeda so izpolnili Čajkovega plesi iz baleta »Ščeljkunčik« in Borodinova Polovska plesa št. 8 in 17 iz opere »Knez Igor«, originalni in v orkestraciji vrlo karakteristični kratki komadi, izmed katerih smo zadnja dva že slišali na novinarskem koncertu pod vodstvom g. Škerjanca. Ves ta obširen vzpored. Koncert je trajal skoro dve uri in pol, torej odločno vsega preveč — je orkester orkestralnega društva absolutni si gurno, ker je bil vestno in točno nastudiran ter se je popolnoma podredil intencijam svojega dirigenta g. E. Adamiča. Izdelava ritmičnih in dinamičnih posebnosti nekaterih izvojenih skladb je svedočila o temeljitem študiranju partitur, prednastanje pa je pokazalo, da naš najpopularnejši skladatelj ni le izvrsten produktor, marveč tudi prav dober, temperamenten reproduktor in še celo — orkestralnih del. — Publiko je petkov koncert iz neznanih vzrokov — ljubljanska publika je res žudovito napravljaljiva! — nekoliko omalovaževala ter je napolnila dvorano komaj do polovice. Gotovo tako ponašanje ni na mestu. Orkestralno društvo naj

se ga ne ustraši in naj smoteno gre za svoj cilj. Za trud in vztrajnost so mu hvalehni vsi, ki cenijo njegovo važno kulturno delo.

—o—

Ljubljanska opera. Za Wagnerjevimi »Večnam mormarjem« Massenetov »Jongleur de Notre Dame« (Zongler naše preljube Gospe). V kratkem času dve noviteti, ker je druga opera nanovo uprizorjena in nastudirana. Zana je iz prve sezone po prevratu. Gibajo se v operi, z mrljično naglico študirajo in se trudijo, da bi bil repertoar raznoličen. Wagner je doživel pri nas nenavadno navdušen sprejem, pet predstav »Večnega mormarja« je bilo popolnoma razprodanih in prav tako lep obisk čaka še podvojeno število ponavljanj. Za »Zonglerja« ni bilo toliko zanimanja, gledalci ne posebnega dobro obiskano. Družina in plemenita Massenetova glasba, lepo zaokrožena uprizoritev in scenarij, spretna režija (g. Knittl) in vokalno glasbeno vodstvo (g. Neffat) so prvi predstav »Zonglerja« priborili lep uspeh, ki se bo s prihodnjimi predstavami gotovo še povečal. V prvem dejanju je manjkalo kontraste med posvetnim življenjem in med samostanskim, med razposajeno množico in prirojenjo resnostjo, dobim sta drugo in zlasti tretje dejanje ostavila lep utis. O čuvanju poročamo po reprizah.

—o—

Is zgodovine slavne Sevičkovega kvarteta. Zibelka Sevičkovega kvarteta je Varšava. Leta 1908 so se združili člani varšavske Filharmonije Lhotsky, Prochazka, Moravec in Vaška v češki kvartet Varšavske Filharmonije, začeli so s študijem komornih del in kmalu za tem tudi z javnimi koncerti v Varšavi in sosednjih večjih krajih prostrane Rusije. Svojemu kvartetu so dali ime Sevičkov kvartet, potem, ker so bili vsi trije prvo navedeni člani, učenci slovečega violinskega pedagoga prof. Sevička. Po srečnih prvih nastopih so odšli v Pariz, Dunaj, Berlin, Stockholm, London, Madrid, Moskvo, Petrograd itd. Povsod so dosegli najlaskavejše ocene, tako s strani kritike kakor izredno tople sprejem s strani koncertne publike. Dvakrat so koncertirali tudi v Ljubljani. Spremembo je imel kvartet samo v členu. Leta 1922 je odšel prvi čelist Vaška ter stopil na mesto njega čelist Fingerland. Tega je zamenjal lanko leto prvi koncertni mojster prškega Narodnega divadla Franc Pour. Program Sevičkovega kvarteta je izredno širok, ter obsega vso klasično, francosko, rusko, češko in drugo glasbeno literaturo od najstarejših mojstrov pa do moderne sedanje dobe. Koncert v torek dne 9. t. m. v Unionski dvorani.

Sport.

Svetovni rekordir Josef Jaquenoud, ki se bo 10. aprila na Dunaju uril v petoboj s svetovnim mojstrom Stadlerjem, je pokazal v trangu že zelo dobre uspehe. Zadnjič je prelagil enoročno 70 kg, sunil enoročno 90 kg, poklepal obojoročno 87.50 kg, dvignil obojoročno pravilno težno 82.5 kg in sunil obojoročno s prostim dvigom na prsi 117.5 kg.

Josip Haupt, pionir splešne teške atletike, slavi v Monakovem 60 letnico. Haupt je izdal 1. 1892 prvi atletski list in z vsemj močnim propagiral razvoj teške atletike, ki je takrat stela še mnogo nasprotnikov.

Pred velikim matchem Hoff-Osborne. Slavn Norvežan Charles Hoff je sedaj veliki »slagac« ameriških »halk«-skih prirediteljev. Hočejo ga pa še preizkusiti v tekmar na prostem, ne samo radi čistega športnega navdušenja, ampak v glavnem radi tega, ker take prireditve veliko nesejo. Na Hoffove vedno višje skoke ob palci so se že navadili, zdaj bi radi, da bi proti Hoffu startal še Osborne, svetovni rekordir v skoku na daljavo, in sicer v desetboju 16. marca. Hoff sicer ni all round treniran in do 16. marca bo že malo truden, toda zdi se, da bo to jankijem ravno prav prišlo. Desetboj bo obsegel met kopja, diska in krogle, tek na 100, 400 in 1500 m, tek čez stajo na 110 m, skok v višino, v daljavo in ob palci. Po ameriškom načinu bodo vse te tekme absolvirane tekom enega popoldneva in tako bi bil vztrajnejši Osborne tudi na boljšem. Sicer pa je pričakovati ostrega boja, ker Hoff je v skoku ob palci ter v teklu na 100, 400 in 1500 m komaj premagljiv, v prvih dveh panogah pa prav gotovo nedosegljiv. Ravno tako ima v skoku na daljavo dobre izgleds. Zmagal bo torej v petih disciplinah, boljši povprečni uspeh pa bo imel Osborne.

Kakor poročajo iz Pariza, bo odlikovana slavna tenis-igralka Suzana Lenglen s križcem častne legije, če bo še enkrat premagala Amerikanko Helen Wills.

Coolidgejev sin kot bokser. John Coolidge, sin ameriškega predsednika, je nedavno nastopil v vsakoletnem boks-matchu v Amherst-College, Massachusetts, kjer je štedil sicer v borbi na 8 runde. Njegov nasprotnik je bil mladi dijak A. Silverman, ki je zmagal po točkah. Silverman, imenovan »mali Benny Leonard«, se bori izborno, medtem ko predsednikov sin le z levico dobro tolče. V mednarodnem teklu na 10 milj (16.000 metrov) v Baltimore je zmagal Finck Steen-ross v 58:28 min. Drugi je bil Carney, tretji pa Gillespie.

Rekordni polet Indija—Anglija. Letalec angleške letalske trupe poročnik Oliver namerava postaviti rekord za polet iz Indije v Anglijo in sicer z letalom D. H. G. »Puma«. 27. februarja ob 2. uri je odletel iz Karachi v smeri Bender-Abbas, Bagdad, Aleppo, Aleksandrija, Konja, Carigrad, Sofia, Beograd, Dunaj, Norimberg, Bruselj in London.

Nov polet čez afriški kontinent. Pod poveljstvom šefa letalske eskadrole Pultorda so startali štirje angleški letalci ter nameravajo preleteti v glavnem istem progu, kakor angleški letalec Allan Cobham. Proga bo dolga 14.000 angleških milj, t. j. 22.526 km.

Dnevne vesti.

ZAHTEVAMO JAVNO DELO TRBOVELJSKE KOMISIJE.

Iz Beograda je bila poslana v Slovenijo komisija, da pregleda delo Trboveljske premožkopne družbe. Razne tajne sile so sicer skušale komisijo preprečiti, toda vsi njih naporji so bili zaman, kar beležimo z zadovoljenjem.

Ni pa zadosti, če je komisija prišla, treba je tudi, da bo odločno in brez posebnih ozirov nastopila. Da se pa to zgodi, je treba, da komisija o svojem delu javno poroča. To mora zahtevati naša javnost, ne ker bi bila nezaupljiva do sedanjih članov komisije, temveč zato, ker je doživela že toliko razočaranj, da more zaupati samo komisiji, ki javno polaga račun o svojem delu.

Pričakujemo zato, da bo tej zahtevi ustreženo, to tem bolj, ker je samo na ta način mogoče doseči pomirjenje opravičeno razburjena javnosti.

VOJNI TOVARIŠI.

Vkljub ogromnim težočam s katerimi se bori naš narod, vkljub vaši zaposlenosti, tovariši, po najraznovrstnejših društvih in organizacijah, kakor tudi izgubi sil in energij, ki nam jih je vzela vojna, se vendar pridno gibljete. Površno računano nas je v Sloveniji približno 200 tisoč mož, ki smo bili v vojni. Kakšna sila, kakšna moč, če bi bili enotno združeni in organizirani. Na različnih krajih Slovenije bomo letos odkrili spomenike obojoročnim padlim bratom. Stvar je zamisljena tako, da bo slavnost odkritja ob enem pokrajinsko zborovanje Zveze v dotičnem kraju. Odkrijemo in zborujemo: dne 11. aprila Krka na Dolenjskem, 18. aprila Prešerje (Notranjsko), 25. aprila Dorunje, 8. junija Smarjno pri Litiji, 4. julija Trbovlje, 18. julija D. M. Polje, 25. julija Rečica ob Paki (Savinjska dolina), 12. septembra St. Peter (Ljubljana). Vrhutega bodo letos še odkritja v Sostrem, Boh. Bela, Leskovec, Maribor, Srednja vas, v Bohinju, Skofja Loka, Sp. Logatec in drugod. Naša podružnica v Kranjski gori namerava zbrati kosti vojnih trpinov, zlasti Rusov, ki leže razstresene v njenem okolišu, jih prenesti na domače pokopališče in ondaj postaviti primeren mavzolej. Pri tej priliki opominjamo in prosimo merodajne faktorje, naj ne pozabijo na obljubljeno ureditev ljubljanskega voj. pokopališča. Tovariši! Če pa je v vašem domačem kraju le prevelika gospodarska kriza (kakor letos Trbovlje) odložite odkritje na poznejši primernejši čas! Kraj letošnjega obnega zbora določimo po Veliki noči.

Tajnike naših podružnic kakor tudi tovariše zaupnike prosimo, naj nam čimprej pošljejo sezname izvoljenih odborov in številčno stanje članstva. Opozarjamo vse podružnice, da so prišli iz Zagreba po želji mnogih naročeni znaki naše Zveze. Dobe se po pismini naročiti v Zvezi S. V., Miklošičeva 7a. Stanejo z legitimacijo 6 Din. Na njih je v težko bojno čelado okovana glava trpina iz vojne, izmučena, izsesana, trnje se ovija okoli, usta se odpirajo v naš krik, »Oj Doberdobl«

Glavni odbor Z. V. S.

Cenj. naročnikom sporočamo, da smo današnji številki priložili poštne položnice v svrhu poravnave tekoče naročnine. One cenj. naročnike pa, ki so že za vnaprejšnji plačali, prosimo, da bi oddali položnice svojim znanem ali prijateljem, da se na naš list naroče.

Bakteriološka stanica v Kraljevi. Se preseli po odredbi ministrstva za narodno zdravje na Sušak. Stanica se razširi, njena glavna naloga bo pobijanje malarije v hrvaškem Primorju.

Za katoliško cerkev. V ministrstvu za vere so bili odobreni večji krediti za popravilo rimskokatoliških cerkev v Dalmaciji in na Hrvaškem ter za podpore starim rimskokatoliškim duhovnikom.

Verski pouk muslimanskih otrok. — Minister prosvete je odredil, da se imajo po-čevati osnovnošolski učenci mohamedanske konfesije v vseh štirih razredih tedensko po štiri ure v verouku. Dve uri je porabiti samo za verski pouk, dve pa razlago korana.

Spomenik slavistu Miklošiču. Posebni odbor, ki namerava, kot znan, vzidati na rojstno hišo slavista Miklošiča v Ravomerju pri Ljutomeru spominsko ploščo, je sklenil, da postavi prof. Miklošiču v Ljutomeru spomenik.

Nov brzovlak Sofija—Beograd. — Kot poročajo bolgarski listi, so se setali te dni v Caribrodu zastopniki bolgarskih in naših železnice v svrhu sklepanja o uvedbi novega brzovlaka Sofija—Beograd. Vlak bo odhajal iz Sofije ob 23. uri ter prispel v Beograd ob 6. uri jutraj.

Pravoslavno gibanje v Dalmaciji. Radi prestopa v pravoslavno vero je bilo v Dalmaciji nedavno vpokojenih pet rimskokatoliških duhovnikov.

Izseljevanje. Kot poročajo iz Splita, se je odpeljalo pred par dnevi od tam 261 naših državljanov. Vsi izseljenci so z otokov Hvara in Korčule.

Izgon jugoslovanskih državljanov iz Zadra. Vsi zadrski upokojenci, ki so naši državljani, so bili te dni pozvani od italijanskih oblasti, da se tokom dveh mesecev izselijo. Gre za 700 oseb.

Avstrijska deca v našem Primorju. Kot poročata naše poslaništvo na Dunaju, je sklenil nižeavstrijski deželni glavar, da pošlje letos 80 do 100 siromašnih otrok na počitnice v naše Primorje. Nižeavstrijski deželni glavar je stopil v tej zadevi v stike z društvom za promet tujcev v Splitu. Razven v Splitu se nastanijo otroci najbrže tudi na Sušaku.

Inspekcija strokovnih šol. Te dni je inspiciral načelnik oddelka ministrstva za trgovino in obrt dr. Bošnjak skoro vse strokovne srednje šole v državi. Inspekcija je v zvezi z reorganizacijo strokovnega šolstva,

ki jo namerava, kot smo pred kratkim poročali, izvesti ministrstvo za trgovino in obrt.

Na ekonomsko komercialni šoli v Zagrebu se ustanovi geografski zavod.

Avtomobilna zveza Brežice—Novo mesto. Vremenske nepravilnosti v jeseni in po zimi so povzročile, da je bila v zadnjih mesecih na progi Brežice—Novo mesto ponovno, parkrat tudi za več dni, prekinjena avtomobilna zveza. Ker pa se je stanje ceste sedaj izboljšalo in je poštna uprava postavila v Brežice poleg obratujočega avtomobila še rezervni avtomobil, je zopet zaimena redna vsakodnevna avtomobilna zveza na tej progi, kar naj potujoče občinstvo blagovoli vzeti na znanje.

Občni zbor »Muzejskega društva v Sloveniji« je bil v petek 4. marca t. l. v zborovni dvorani ljubljanskega mestnega magistrata. Društveni predsednik g. dr. Josip Mantuani je orisal in očitil intenzivnemu znanstvenemu delu neprijazne poveljne razmere, ki našemu najstarejšemu znanstvenemu in domoznanskemu društvu (ustanovljeno je bilo že l. 1839) niso dale, da bi se bilo v zadnjih letih razmahnilo tako, kakor bi bilo želeli. Po stvarni diskusiji o smernicah nadaljnega dela in možnostih udeleževanja, ki so se je udeležili gg. prof. Polec, dr. Lj. Kušcer, Dr. Kos in dr. J. Rus ter po izbrnem poročilu tajnika g. prof. Koprivnika in blagajnika g. V. Steške, se je na predlog g. prof. Prebila izvolil odbor, ki se je konstituiral tako-le: predsednik: Dr. R. Andrejka, podpredsednik: Dr. Jos. Mal; tajnik: dr. Košir; blagajnik: dr. Ang. Piskernik; knjižničar: dr. Avg. Pirjevec; odborniki: A. Bulovec, dr. Fr. Kos, dr. J. Polec, dr. J. Slevinger in dr. N. Zupančič. Za pregledovalca računov sta bila izvoljena gg. župnik Iv. Vrbovnik ter notar M. Hafner. — Odbor upa, da bodo člani, ki so pokazali toliko živega zanimanja za delo in naloge Muzejskega društva, pridobili društvu v najširših krogih novih simpatij ter je prepričan, da mu ostanejo stari člani in podporniki s svetom in delom in gmočno pomočjo tudi še nadalje izvesti.

Odlikovanje. Predsednik češkoslovaške republike je podelil našemu vojnomu ministru generalu Dušanu Třifunoviču, kraljevemu pridojniku generalu Hadžiću, šefu generalnega štaba generalu Pečiču in generalu Zečeviću red belega orla I. razreda.

Promocija. Za dr. medicinske je bila promovirana na graški univerzi Grata Lebinger iz Litije.

Imenovanje. Imenovana sta: Anton Kafol za računsko revidenta pri glavni kontroli veterinarski pripravnik Ivan Kenda pa za veterinarja pri okrajnem glavarstvu v Konjicah.

Obsojeni komunisti. Okrožno sodišče v Splitu je obsodilo radi komunistične propagande delavca Ivana Milojevića na 10, Mateja Rafelića pa na 8 mesecev težke ječe.

Nemškoacionalni študentje so nameravali prirediti zoper češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša ob priliki njegove poseta na Dunaju demonstracije. Do incidentov ni prišlo, ker je stvar preprečila pravčasno policija.

Glede defraudantije z listične pošte je preiskava ugotovila, da je postala deklara žrtve poverljivosti. Večino poverljivostnega denarja — gre kot se je izkazalo za 230.000 Din — je izdajala svojim »prijateljcem«, katerim se je za izkazane usluge prav kavalirsko revanžirala.

Radi bigamije in napačnega prijavljenja preganja novosadsko državno pravdnštvo vodjo delavske komore v Subotici Jovana Mežica.

Radi klevete se bo zagovarjal v kratkem pred okrožnim sodiščem v Sarajevu monsignor Cankar. Toži ga bivši minister ver dr. Janjić. Delikt je zagrešil mrg. Cankar kot uednik sarajevskega klerikalnega lista.

Izgon bivšega madjarskega ministra iz naše države. Abel Barha je pritiskal svoječasno po Budimpešti kljuje kot agent neke dunajske tovarne mila. Tako je živel leta 1919, ko je izbruhnila na Madjarskem pod vodstvom Bele Kuna revolucija. Ko so se jeli organizirati protirevolucionarji, je vstopil trgovski potnik v njihove vrste. Imel je srečo. Prav hitro je postal notranji minister. Horthy je bil kot tedanjí vojni minister njegov kolega. Po Bela Kunovem debaklu je izstopil Barha iz vlade ter postal zopet agent. Kmalu nato pa jo je moral radi raznih poverb iz Budimpešte odkuriti. Bivši minister jo je mahnil peš v Belgijo. V Belgiji si je preskrbel na nepojasnen način potni list za Rumunijo. Od tam so ga nedavno poslali odgonskim potom na našo mejo. Naše oblasti so ga gostoljubno sprejele ter mu dovolile, da sme provizorično bivati v Beogradu. Seveda so gospodu »ministru na razpoloženju« posvečale oblasti potrebno pozornost. Ker se je ugotovilo, da živi Abel Barha brez dela in brez premoženja prav dobro od misterioznih podpor, ki jih dobiva od neke italijanske strani, so lopova te dni ekspedirali ne samo iz Beograda, temveč sploh iz naše države.

Prijet defraudant. V Curihu je bil te dni aretiran defraudant Franc Slavik, ker je poveril svoječasno kot blagajnik češkoslovaške d. d. S. G. 400.000 Din.

200 ameriških sleparjev z akeijami se nahaja tačas v Londonu. Tolpo nazivljejo Amerikanci »banditi z belimi ovratniki«. Za torišče so si izbrali lopovi London, ker vedo, da se prodajajo raznovrstne akcije najlažje na Angleškem. Goljufivi trgovci stanujejo skoro izključno v najelegantnejših hotelih in »flatih« (stanovanjih, ki zavzemajo po celo nadstropje). Svoje stvari so nekateri izmed njih tako sigurni, da so prišli iz Amerike kar s »soprogami«. Njihov kolovodja ima listo, na kateri so navedena imena vseh bodočih žrtve, poleg tega pa razne koristne opazke, kako se tega ali onega najlažje oslepiti.

Zizi Lombrino zahteva odškodnino. — Kakor poročajo listi, je vložila prva soproga rumunskega prestolonaslednika Karola, madame Zizi Lombrino radi anuliranja njenega zakona tožbo na odškodnino 10.000.000 lejev.

Pet mladih samorilek. Te dni je skočilo v samorilem namenu iz vzvišnega mostu v Wilhelmshavenu, ki je najvišji na svetu, hkrati pet mladih deklic. Tri so se ubile, dve so rešili.

Stajkajoči z jeklenimi čeladami in plinskimi bombami. V nekem newyorškem predmestju so priredili te dni stajkajoči tekstilni delavci demonstrativni obhod. Bilo jih je več sto, vsi so bili oboroženi s plinskimi bombami ter so imeli na glavah jeklene čelade. Prišlo je do težkih spopadov s policijo. Stajkajoči so napadli celo poročevalce časopisov, ki so hoteli sprevid fotografirati. Policija je napadla stajkajoče takisto z bombami, napolnjenih s plinom, ki povzroča solze.

Slovenec aretiran na Reki. Na Reki je bil te dni aretiran Franjo Istenič z Brezovice pri Ljubljani. Istenič ima na vesti razne goljufije, za katere bo odgovarjal najbrže na Sušaku.

Osemindvajseti otrok se je rodil te dni meščanu Matiji Bauerju v Vel. Kikindi. Vsa 28 otrok se živi. Nekaj jih je seveda že poročenih. Doma jih je še 16. Predzadnjega otroka še pestujejo.

Nov kazenski zakonik na Turškem. Turški parlament je sprejel zakonski načrt o novem kazenskem zakoniku, ki je sestavljen na podlagi italijanskega.

Ljubljana.

1—Velika nova električna naprava v Ljubljani. V soboto dopoldne so začeli graditi v Ljubljani veliko novo električno napravo. Ze jutraj zgodaj so začeli prihajati v Kolodvorsko ulico zidarji in elektromonterji, katerimi je vozilo veliko število mestnih delavcev vsakovrstno orodje in elektrotehnični material. Kolona se je ustavila med Strukljevim hotelom in hišo veleindustrijalca g. Antona Rojine. Delavci so najprej prislomili lestvico na Strukljev hotel. Po lestvici so zlezli zidarji do prvega nadstropja, kjer so izkopali v zid globoko luknjo. Potem so zlezli zidarji dol in delavci so prenesli z glasnimi »hoo-ruk« klici lestvico na drugo stran Kolodvorske ulice in jo prislomili na Rojinovo hišo. Nato so zidarji zlezli po lestvici zopet do prvega nadstropja in izkopali tudi v Rojinovo hišo globoko luknjo. Potem so zlezli zidarji po lestvici zopet na tla, jo prenesli na drugo plat ulice in jo prislomili na Strukljev hotel. Ko se je to zgodilo, je bila ura ravno devet in delavci so zajtrkovali. Po zajtrku so zlezli na lestvico monterji in pritrtili v izkopano luknjo močan železni držaj in na tega pritrtili z enim koncem dolgo debelo žico. Potem so zlezli na tla, delavci so zavlekli lestvico zopet na drugo stran in monterji so zlezli pritrjevati močan kos železa tudi na Rojinovo hišo in na železo so pritrtili drugi konec žice. Medtem je zavzelo pol dne in delavci, monterji, g. Strukelj in g. Rojina so šli h kosilu. Po kosilu so postavili veliko dvojno lestvico sredi ulice in po lestvici so dvignili mogočno obločnico visoko v zrak in jo pritrtili sredi močne žice nad ulico. Ko je bilo to delo končano, je prišel na lice mesta trosvet s strokovno komisijo, ki je delo odobrila. Med ogledovanjem so pripeljali zopet drugi delavci iz mestne elektrarne veliko zalogo elektrike v Kolodvorsko ulico in jo vpricho trosveta med nepopisnim navdušenjem številnega občinstva spustili v žico in Kolodvorska ulica je mahoma zažarela v luči kakor veliki oltar v Senkavžu na Sv. Telesa dan. Sijajno slavnost otvoritve nove velike električne naprave v Kolodvorski ulici je zaključil trosvet v hotelu Strukelj s skromno zakusko v luči nove obločnice, ki mu je svetila kakor večna luč. Naj mu sveti še dolgo!

Društvo »Joželišček« ima svoj občni zbor v nedeljo, dne 14. marca t. l. popoldne ob 4. uri z običajnim dnevnim redom.

Gospodarstvo.

46. REDNI OBČNI ZBOR »KMETSKES POSOJILNICE LJUBLJANSKE OKOLICE« V LJUBLJANI.

»Kmetška posojilnica ljubljanske okolice« r. z. z. n. z. v Ljubljani praznuje letos 45. letnico svojega obstoja kot najstarejši čisto slovenski denarni zavod v Ljubljani. Dne 4. marca 1926 se je vršil njen 46. redni občni zbor.

Ob jubileju je zadela zavod s smrtjo predsednika Ivana Kneza težka izguba. Previdno, preudarno in solidno vodstvo pokojnikovo je utrdilo trdno sigurnost ter neizbrisno začrtalo pot stalnega napredka. Pod 33 letnim predsedstvom pokojnika se je razvil zavod po skromnih početkih v največjem in najjačjega svojega ustroja ne samo v Sloveniji, temveč v celi naši državi. Smrtna kosa je zahtevala v zavodu še druge žrtve. Umrli je petnajstletni zaslužni član načelstva gospod Anton Poganič, bivši župan v Spodnji Siški. Tragično preminulemu uradniku žarku Boltavzaru je sledil po daljši bolezni višji knjigovodja gosp. Marjan Ravnhar po nad dvajsetletni zvesti službi in naposled je prehitela smrt med službo uradnega slugo Vinke Suligaja.

Uspehi zavoda pišejo umrlim sodelavcem najlepšo posmrtnico in spomenico.

45 letnica zavoda se praznuje predvsem z vsoto hranilnih vlog, ki je na dan obnega zbora že znatno presegla sto milijonov dinarjev.

Stanje vlog dne 31. decembra 1925 izkazuje še Din 99.026.940'65. Prirastek v letu 1925 znaša Din 21.420.723'66.

Karakterističen za preteklo upravno leto je zastoj v povpraševanju po kreditih. Posojila so se vsled tega dvignila le za Din 5.437.633'96 ter izkazuje Din 74.214.539'69. Pa še ta presežek se je posrečil šele proti koncu leta s kratkoročnimi krediti, tako, da

je stanje naloženega denarja, ki je bilo med letom vseskozi znatno višje, padlo začasno ob naključju na Din 18.777.980.11. — Reakomptni kredit za lastni račun se ni več uporabljal, v bilančni postavki po Din 630.000 je napopaden le neposreden kredit strank, ki ga posreduje zavod s svojim žirom.

Kakor je razveseljiv in časten za zavod visok in stalen povisek vlog radi splošnega zaupanja in ugleda, vendar ni to še znak blagostanja in napredka našega splošnega domačega gospodarstva kakor tudi ni zastoj v povpraševanju po kreditih znak zboljšanja materialnega stanja. V vseh gospodarskih panogah, zlasti v trgovini, obrti in industriji je klonil razmah prvih let osvobođenja. Glavne nepravilike so dovolj znane, ublažile, odstranile bi se lahko ob umevanju merodajnih faktorjev. Pa tudi v teh razmerah se opaža dobra stran; likvidirajo, izginjajo predvsem nezdrava podjetja, solidna gospodarstva stopajo v ospredje, dasi se ne razvijajo, kot zahteva splošni interes.

»Kmetiška posojilnica« je v zaščito domačega trga že v preteklem letu znatno zniževala obrestno mero pri kreditih ter stremi trajno še na čim znatnejšim znižanjem. To mora in tudi more, ker je dovolj krepko fundirana in po izvršenih odpisih v vseh postavkah popolnoma krita.

Upravno premoženje je naraslo na Din 102.521.424.21. Rezervni zakladi so se zvišali po pripisu dotacij iz novega čistega dobička na Din 2.606.543.01. Lastne nepremičnine v nizkih bilančnih postavkah nudijo vsakomur dokaz trdne zgradbe zavoda. Portfelj vrednostnih listin, znižan in podpisan na Din 7.000.969.—, vsebuje izključno naše varne papirje, vsi avstrijski in ogrski papirji so izbrisani, kakor vsaka nepovoljna sled izza vojne dobe. Število deležnikov se je zvišalo na 4508.

Vred izdatnega znižanja obrestne mere pri kreditih in po strogo izvršenih izkazanih odpisih je dosegel čisti dobiček Din 508.684.81. Od slednjega se je preodkazalo Din 40.000.— v podporni zaklad za nameščenice, ki bo poslej nosil ime Ivana Kneza, v počastitev spomina. Ta zaklad izkazuje sedaj Din 231.983.17 ter bo od vsakoletnega

občnega zbora po uspehih čistega dobička redno subvencioniran. Nadalje se je določilo od novega čistega dobička Din 70.000.— za dobrodelne narodne namene, katerim so se naklonile tudi že med preteklim letom na račun upravnih stroškov znatne vsote.

Nanovo izvoljeni upravni odbor se je konstituiral nastopno: Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani, predsednik; Feliks Stare, veleposestnik in tovarnar na Kolovcu, podpredsednik; Avgust Jenko, posestnik, Sasa Knez, veletržec, in Alojzij Vodnik, posestnik, vsi v Ljubljani, člani načelstva; Matija Dolničar, posestnik v Smartnem ob Savi, Ivan Rus posestnik na Grosupljem, in Josip Šušteršič, posestnik v Seničici, člani nadzorstva.

ROPARSKI UMOR PRI VELIKI GORICI.

Posestnika mline nedaleč od Velike Gorice, zakonska Josip in Ana Kosa, sta nameravala svoj mlin prodati ter kupiti druge večjega v Banovi Jarugi. Pri pogajanjih je posređeval njih znanec Franjo Ban.

Dne 9. avgusta 1919 zvečer je prišel Ban v spremstvu svojega prijatelja Nežića h Kosanovim. Kmetica ju je pogostila, po daljšem pogovoru mu je prosil Ban za prenočišče. Tudi to uslugo sta mu Kosanova radevolje storila. V trenutku, ko je pogledala mlinarica iz sosednje sobe ter povedala, da sta postelji pripravljeni, je skočil Ban pokonci ter oddal na mlinarja strel iz samokresa. Ker mu je padel nato samokres iz roke, mu je priskočil na pomoč prijatelj Nežić, ki je oddal na Kosama še par strelcev, tako da se je zgrudil mrtev na tla. Lopova sta planila nato na ženo ter jo toliko časa davila, dokler ni omedlela, nakar jo je ustrelil Ban radi sigurnosti še v tilnik.

Nato sta razbila s sekuro omare ter si prilastila 10.000 kron gotovine, par hranilnih knjižic in še nekaj drugih predmetov. Medtem se je Ana Kosa zopet zavedla. Z zadnjimi močmi se je vlekla v podstrešje, kjer je ostala skrita, dokler se niso zaprle za zločince hišne duri. Zena je ostala vsa noč na straži pri svojem mrtvem možu, zjutraj je prijavila zločin orožnikom.

Nežića so kmalu izsledili. Ker se je izselila medtem glavna priča Kosanova v Ameriko in je Nežić na vse mogoče načine tajil, je bil obsojen po principu »in dubio pro reo« samo na 7 let ječe, dočim je pobegnil Ban v inozemstvo. Končno ga je prignalo domotožje zopet v Zagreb, kjer je živel pod svojim pravi imenom dolgo časa nemoteno v srečnem zakonu in dobrih gmočnih razmerah. Imel je atelje za povečevanje slik. Toda neprestano ga je pekla vest. Končno ni mogel več zdržati in prijavil se je prostovoljno državnemu pravdnistvu.

Te dni je bila v Zagrebu obravnava. Ban je bil obsojen na smrt, z ozirom na to pa, da se je prijavil prostovoljno, ga priporoči sodni dvor v pomilostitev. Nežiću, ki ob času storjenega zločina še ni imel 20 let, je bila kazen zvišana na 15 let, tako da bo sedel še 8 let.

SLIKA IZ SVETOVNE VOJNE.

Višji mornar Scheyka je bil par let na fronti v Flandriji. Nekega lepega dne pa je imel frontnega trpljenja dosti in zagnal je od sebe puško in šel proti holandski meji. Po par nočeh mučnega plazenja je prišel Scheyka do holandske meje. Samo 100 metrov je imel še do holandske meje. Pa ga je zadel usoda. Orožnik ga zapazi in aretirajo. In ubogi Scheyka je prišel mešto v svobodno Holandijo pred vojno sodišče. Bil je kot dezerter obsojen na smrt in dne 9. novembra 1918. l. ob 6. zjutraj — tudi ustreljen. V imenu kralja, kakor se je glasila razsodba.

Ravno isti dan pa je pobegnil iz Nemčije na Holandsko tudi kralj, v imenu katerega je bil Scheyka ustreljen.

Toda kralja ni prijel noben orožnik in danes se v Nemčiji še milijoni navdušujejo zato, da se kronanemu dezerterju nabere premoženje. Slabo doni pesem pravice!

VELIKA EKSPLOZIJSKA KATASTROFA V PRAGI.

V petek je eksplodiral v Truhlaški ulici (Mizarski ulici) v Pragi voz ročnih granat.

Zračni prižig je bil tako močan, da so popokale vse šipe celo v več sosednjih ulicah. Okna so bila deloma izrgana iz okvirjev, železni ruļoji trgovin so se skrivili, ko da so iz papirja, žlebovi so bili odtrgani, fasade večine hiš v Truhlaški ulici so močno poškodovane. Več trgovin in privatnih stanovanj je popolnoma demoliranih. S par hiš je odneslo celo strehe.

Vojaka, ki sta spremljala transport je nestrvalo na drobne kose, od katerih so jih našli nekaj v bližnjih stanovanjih in trgovinah. Konja sta pobegnila. Ujeli so jih na bližnjem trgu. Krvavela sta iz nosnic, na zadnjem delu telesa sta bila močno ožgana. Glasom defiliranih uradnih poročil sta bili 2 osebi ubiti, 69 pa ranjenih, od teh 63 lahko. Ena od težko ranjenih je že umrla.

Takoj po nesreči so prihiteli na lice mesta rešilni vozovi, vojaštvo, policija, ogazgasci in razne komisije. Ulica je bila cerinana. Pred kordonom so se odigravali pretresujoči prizori, ker so prihajali drugi in drugi sorodniki ljudi, stanujočih, oziroma zaposlenih v Truhlaški ulici.

Nesrečo je povzročilo, kot zatrjujejo nekateri strokovnjaki, dejstvo, da so se vozile granate na vozu brez vzmeti. Vsed treščiljev so prišli namreč užigalniki v dotiko s kapslji, kar je povzročilo eksplozijo. Drugi strokovnjaki trdijo zopet da je moral pasti kak zaboj na tla, ker so bile granate od najsigurnejše vrste, mogoče je pa tudi, da so postale, ker so bile že 4 leta stare, valed kemičnih izprememb občutljivejše. Sicer je pa poslalo vojno ministrstvo na lice mesta strokovno komisijo, ki ima stvar temeljito preiskati. Komisija je ugotovila, da so bile granate izročene vojakom za transport kot je predpisano v plombiranih zabojih. Preiskala je vse druge granate v skladišču ter našla vse v redu. Kako je eksplozija nastala, torej še vedno ni pojasnjeno.

Granat je bilo na vozu 400. Bile so takozvane ofenzivne granate sistema Ing. Jambek. Te granate so napolnjene s tritolom, neko ekvazitu podobno zmesjo, ter imajo silno eksplozivno moč.

London:

Morški vrag.

Igrala sta za denar. Sčasoma sta povečala znesek stave. Pila sta žganje, pila samo, nemešano, da sem ga moral kmalu še več prinesiti. Ni mi znano, ali je Wolf Larsen pri igri goljufal ali ne — kaj takega je bil popolnoma zmožen — ampak dobival je neprestano. Kuhar je ponovno romal v svoj brlog po denar. Vsakokrat se je na tem potu bolj majal, vendar ni nikoli prinesel hkratu več kot nekoliko dolarjev. Pijača se ga je prijetela in postal je domač; težko je že videl kvarte in je komaj sedel po konci. Kot uyd k zopetnem romanju v svoj brlog je z maslnim kazalcem brkal po Wolf Larsenovi gumbičici in je brezizrazno izjavljal in ponavljal: »Imam denar, da vam povem; imenitnega gospoda sin sem.«

Na Wolfa Larsena pijača ni učinkovala, a vendar je pil kozarec za kozarcem, dasi je bilo v njegovem kozarcu več pijače, ni bilo nobene izpremembe v njem. Niti burke pivskega tovariša ga niso zabavale, kakor je bilo videti.

Naposled je kuhar — potem ko je na vse grlo zatrjeval, da lahko izgublja kot gospod — stavil poslednji svoj denar in izgubil. Nato si je podprl glavo s rokami in se razjokal. Wolf Larsen ga je radovedno gledal, kakor da bi hotel pronikniti vanj in ga živega rezati; pa se je premislil, kakor da bi bil prepričan, da nima kaj preiskovati v tem človeku.

»Klada,« je rekel meni izbrano vljudno, »bodi tako

dober in primi gospoda Muridga za roko ter mu pomagaj na krov. Ne počuti se dobro.«

»In naroči Johnsonu, da ga malce predrami z nekoliko čebri slane vode,« je pristavil bolj tiho, da sem ga samo jaz slišal.

Pustil sem gospoda Mugradga na palubi v rokah nekoliko režečih se mornarjev, ki so bili v ta namen poklicani od svojega dela. Mugridge je zaspano brbljal, da je sin imenitne gospode. Ko pa sem stopal po stopnicah dol v kabino, da pospravim mizo, sem slišal, kako je kričal, ko so ga polili s prvim čebričem vode.

Wolf Larsen je prešteval dobiček.

»Ravno stoimpetinosemdeset dolarjev,« je dejal na glas. »Baš kot sem si mislil. Berač je prišel na krov brez pare v žepu.«

»In kar ste dobili pri igri, je moje,« sem dejal pogumno.

Perogljivo se mi je nasmejal. »Klada, svoje dni sem tudi jaz malce študiral slovnico, in meni vidi se, da zamenjuješ čas. Je bilo moje, bo bil moral reči, ne je moje.«

»To ni vprašanje slovnice marveč vprašanje pravnosti,« sem odgovoril.

Pretoklo je skoraj minuto časa, predno je zopet izpregovoril.

»Ali veš, Klada,« je dejal z neko počasno resnobo, v kateri je bila neka nedoločljiva poteza žalosti, »daje to pot prvokrat, da slišim iz človeških ust besedo pravnost. Ti in jaz sva na tej ladiji edina, ki veva, kaj pomeni ta beseda.«

»Ob nekem drugam času svojega življenja,« je nadaljeval po drugem premoru, »sem sanjari, da utegnem kdaj govoriti z ljudmi, ki bi rabili take besede, da se utegnem povzdigniti iznad onega mesta v življenju, s katerim sem se rodil, se razgovarjati in se družiti z ljudmi, ki bi oovorili baš o takih rečeh kot je pravnost. In danes je prvokrat, da slišim to besedo. Ampak to vse le tako mimogrede, kajti nimaš prav. To ni vprašanje slovnice niti pravnosti, ampak vprašanje dejstva.«

»Razumem,« sem dejal. »Dejstvo je, da imate vi denar.«

Obraz se mu je razjasnil. Videti je bil zadovoljen z mojo bistroumnostjo.

»Ampak tako se pravi izogibati se pravemu vprašanju,« sem nadaljeval, in to je vprašanje pravice.«

»Aj,« je dejal in nategnil ustnice, »vidim, da še vedno veruješ v take reči kakor pravica in krivica.«

»Ali vi ne? Sploh ne?« sem vprašal.

»Niti najmanj. Moč je pravica, to je vse, kar je. Slabost je krivica. To je prav boren izraz za to, da je dobro za človeka, če je močan, in zlo, če je slaboten; ali še boljše, da je prijetno biti močan, zaradi dobička, in mučno biti slaboten zaradi izgube. Baš sedaj je posest tega denarja nekaj prijetnega. Dobro je za človeka, da ga ima. Ker ga pa morem imeti, delam sam sebi krivico in življenju, ki je v meni, če ga dam tebi in se odrečem veselju, da ga imam.«

»Ampak vi delate meni krivico, ker ga pridržujete,« sem ugovarjal.

VSAKDO

si lahko izboljša svojo eksistenco s pravilno uporabo najboljših živalskih strojev „Gritzner“ in „Adler“ ter z nedosežnimi pletilnimi stroji „DUBIED“.

Te si nabavi pod ugodnimi pogoji edino pri tvrdki

JOSIP PETELINC, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi levo.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana, nudi najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Misarna: Ljubljana, Dunajska cesta štov. 1a, II. nadstropje.

Vrtnarske zadeve

posreduje

Gojkova „Vrtnarska šola“ v Kranju

MALI OGLASI

Vse oglase do 25 novč Din 5.—, vsake nadaljuna beseda 50 par.

KOKS - ČEBIN

Volčava ulica 1/H. - Telefon 55.

Vauk dan

namočeno polenovko

se dobi v trgovini Kovačič-Japelj, Ljubljana, Kongresni trg.

Gospodična

želi v svrhu skupnih nedeljskih izletov znanje z mladim gospodom, ki naj šteje 22 let. Ponudbe prosí na upravo lista pod: »Pomlad se budi.«

Stanovanje

obstoječe iz kuhinje in sobe iste mirna stranka. Plača postranska stvar. — Ponudbe na upravo lista pod: »Stanovanje.«

Absolvent trg. tečaja

išče službe pri kakem večjem podjetju. Gre tudi nekaj mesecev brezplačno. — Ponudbe prosí na upravo lista pod: »Dobra moč.«

Stekleno

večino speko imajo stalno v zalogi. Združene opekarne d. d. v Ljubljani.

Za spomladansko sezijo

novodošlo blago iz prvovrstnih angleških in čeških tovarn. Bogata izbira nizke cene. Izdelovanje oblek po meri in po najnovejšem kroju. LOŽAR & BIZJAK, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 21.

Več tisoč gabrovih sadik

za živ plot ali mejo, dobro vzoreninjenih, proda Ivan Golc, Zasip 44, pošta Bled. Cena 50 par komad.

V službo

k večjemu industrijskemu ali trgovskemu podjetju želi vslopiti ročna, zanesljiva in vestna gospodična z 10 letno pisarniško prakso, per. znanjem nemščine in italijanščine poleg slovenščine, izvrstna stroje-piska, korespondenka in knjigovodkinja. — Cenjene ponudbe na upravo lista pod »Elektra« do 20. marca t. l.

Širite in naročajte edini neodvisni list „Narodni Dnevnik“!